

Marx, oligarkak eta errenten akordioa

ROSER ESPELT ALBA
EKONOMIALARIA

Kapitala liburuan, Marxek bi lehia nagusi deskribatzen ditu: lanaren balioaz jabetzeko gatazka, kapitalaren eta lanaren artekoa; eta lehen gatazkatik erauzitako gainbalioaz jabetu eta berau irabazi bilakatzeko enpresen arteko kompetentzia. Bigarrenean, sektore bereko salmenta-prezioen lehiak gain, ekoizpen-prozesuan enpresek elkarri salerosten dizkieten ondasun eta zerbitzuen prezioen bidez ere lehiatzen dira gainbalioaren ahalik eta zati handienaz jabetzeko. Esaterako, enpresa gutxi batzuen esku dauden merkatuetan, energetikoa kasu, enpresek oligarka gisara jokatzten dute prezioak kostuen gaintetik ezarriz. Horrela, gainbalioaren eskualdaketa nabarmena gertatzen da –zerutik jausitako irabaziak–: argindarraren faktura ordaintzen duen enpresaren etekinak murrizten dira, elektrikenak puztuz.

Marxen irakurketa hartatik 150 urte baino gehiago igaro direnean, Espainiako Bankuak 2022-2024 aldirako aurreikuspen makroekonomikoen txostena atera du. Bertan, 2023rako inflazioaren iragarpena %2koa da. Horretarako, estatutu zentrolean zein Europako esferetan aspalditik entzuten denaren ildotik, diote soldatak ezin direla prezioak adina hazi. Nahiz eta, Ukrainako gerra gorabehera, inflazioaren eragile nagusia

energiaren prezioa izan eta ez soldatak. Bide beretik irten da Espainiako Gobernuak, itxuraz 2012kotik desberdina den estrategia bat proposatuz eta errenten akordioaz hizketan: bai lanak bai enpresek sakrifizioak egin beharko dituzte aurrera atera eta ekonomia berriz ere haz dadin, klaseen arteko akordio baten bidez.

Baina itxuratik harago errealtatea bestelakoa da. Inflazio testuinguru batean soldatak ez igotzeak, berriz ere, krisitik ateratzeko soldata-debaluazio estrategia baten alde egitea dakar, lanari erauzten zaion gainbalioaren zatia hazten den bitartean. Elekrika handiek irabaziko dute gehien, ez soilik etxetara iristen diren fakturen bidez, beste enpresetara iristen direnekin ere. Beraz, enpresa guztiek ez dituzte irabaziak handituko, enpresen artean ere irabazleak eta galtzaileak egongo dira, baina lana izango da bere osotasunean debaluatuko dena. Espainiako Gobernuak zerga jaitzierak eta kontsumorako diru-laguntzak eskaini ditu, dena defizit publikoaren kontura. Fiskalki atzerakoiak diren neurriak dira, eskema bera aldatzen ez dutenak eta arazoaren funtsari heltzen ez dietenak. Badirudi, beste behin ere, krisiaren kostuak langileriari ordainaraziko zaizkiola. ●

Armak eta kontraesanak

LAURA MINTEGI LAKARRA
IDAZLEA

Erasoa jasaten ari denari defentsarako baliabideak eman ala ez. Kontraesana aitortu behar dut eta susmoa dut ez naizela bakarra.

Hitza aldarrikatzen dugu. Konponbidea adostasunaren kulturatik datorrela, logika belizista baztertu behar dela, bortizkeriak bortizkeria dakarrela, espirala amaigabea dela. Indarraren legeak indartsua egiten du irabazlea, diogu, eta ahula galtzaile. Indarrak, gainera, ez dituela bermatzen justizia eta egia; eta ez dela eutsigarria, justizia-egarriak burua aterako duelako, noizbait. Baina zer egin hitza indarrez akabatzen denean?

Herri honek Orreagako iruindarren balentria goraiatu du, frankoak harrika hartu zituztenean; txalotu ditu Frantziako erresistentziaren sabotajeak III. Reich-aren aurka eta, berrikiago, gudarien armatzea ulertu du, Francoren inbasioa lehenago, eta frankismoaren zapalkuntza geroago, borrokatu denean.

Justifikatuta dago armak hartzea erasotzailearen aurrean? Badirudi defentsa armatua justifikagarriagoa dela eraso hurbilagoa denean. Tiranizidioa ere justifikatu da, zartada larrutik ordaindu denean. Urrunagoari begira, ordea, argiago ikusten dugu bortizkeriak bortizkeria dakarrela. Kontraesanak janda. ●